

Vec C-49/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

1. február 2023

Vnútroštátny súd:

Satversmes tiesa

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

31. január 2023

Navrhovatelia v konaní na Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko):

AZ

1Dream OÜ

Produktch Engineering AG

BBP

Polaris Consulting Ltd

Odporca:

Latvijas Republikas Saeima

Predmet konania vo veci samej

Posúdenie súladu § 631 ods. 3 Kriminālprocesa likums (Trestný poriadok) s článkom 92 prvou vetou Latvijas Republikas Satversme (Ústava Lotyšskej republiky).

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Na základe článku 267 ZFEÚ sa vnútroštátny súd pýta: i) či ustanovenie týkajúce sa možnosti podať opravný prostriedok proti súdnym rozhodnutiam vo veciach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku, o ktoré ide v spore vo veci samej, patrí do pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ a rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV; ii) či pojem „príkaz na konfiškáciu“ zahŕňa tak súdne rozhodnutia, ktorými sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, a nariaďuje sa jeho konfiškácia, ako aj súdne rozhodnutia, ktorými sa ukončuje konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku; iii) či právna úprava, ktorá osobám, ktoré majú určitú súvislosť s majetkom, nepriznáva právo podať opravný prostriedok proti príkazom na konfiškáciu, je v súlade s Chartou základných práv Európskej únie a smernicou 2014/42; iv) či v prípade, ak treba konštatovať, že sporné ustanovenie je nezlučiteľné s právom Únie, jeho právne účinky možno zachovať až do okamihu určeného vnútroštátnym súdom.

Prejudiciálne otázky

1.1. Patrí do pôsobnosti smernice 2014/42, najmä jej článku 4, a rámcového rozhodnutia 2005/212, najmä jeho článku 2, vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej vnútroštátny orgán rozhoduje o konfiškácii príjmov z trestnej činnosti v samostatnom konaní týkajúcom sa nezákonne získaného majetku, ktoré sa oddelí od hlavného trestného konania, a to pred tým, ako sa rozhodne, že došlo k spáchaniu trestného činu a že ho spáchala určitá osoba, a ktorá tiež stanovuje, že konfiškácia sa vykoná na základe materiálov vybraných zo spisu v trestnej veci?

1.2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, má sa vychádzať z toho, že pojem „príkaz na konfiškáciu“ v zmysle smernice 2014/42, najmä jej článku 8 ods. 6 druhej vety, zahŕňa nielen súdne rozhodnutia, ktorými sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, a nariaďuje sa jeho konfiškácia, ale aj rozhodnutia, ktorými sa končí konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku?

1.3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku, je právna úprava, ktorá nestanovuje, že osoby, ktoré majú určitú súvislosť s majetkom, majú právo podať opravný prostriedok proti príkazom na konfiškáciu, v súlade s článkom 47 Charty a s článkom 8 ods. 6 druhou vetou smernice 2014/42?

1.4. Má sa zásada prednosti práva Únie vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby Ústavný súd členského štátu, ktorý prejednáva návrh na určenie protiústavnosti podaný proti vnútroštátnej právnej úprave, ktorá bola vyhlásená za nezlučiteľnú s právom Únie, rozhodol, že sa uplatní zásada právnej istoty a že právne účinky tejto právnej úpravy budú zachované až do okamihu stanoveného v rozhodnutí tohto súdu ako okamih, v ktorom sporné ustanovenie prestane byť účinné?

Uvádzané právne predpisy Únie

Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“): článok 47 prvý odsek a článok 47 druhý odsek prvá veta.

Rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2005/212“): odôvodnenie 10 a články 1, 2 a 4.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (ďalej len „smernica 2014/42“): odôvodnenia 9, 15, 22 a 38, ako aj článok 1 ods. 1, článok 2 bod 4, články 3 a 4, ako aj článok 8 ods. 1 a 6.

Judikatúra

Stanovisko Súdneho dvora 1/09 z 8. marca 2011 (Návrh dohody o Súde pre európske patenty a patenty Spoločenstva), EU:C:2011:123, bod 84.

Rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2020, „Agro In 2001“, C-234/18, EU:C:2020:221, body 56 a 57.

Rozsudok Súdneho dvora z 28. októbra 2021, Komisia za protivodejstvie na korupcijnata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imuštstvo, C-319/19, EU:C:2021:883, body 36, 37 a 41.

Rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 1976, Rewe-Zentralfinanz a Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, bod 5.

Rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 2010, Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals/Komisia, C-550/07 P, EU:C:2010:512, bod 113.

Rozsudok Súdneho dvora z 12. februára 2015, Baczó a Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, bod 42.

Rozsudok Súdneho dvora z 27. februára 2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 51.

Rozsudok Súdneho dvora z 5. decembra 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, bod 39.

Rozsudok Súdneho dvora zo 14. januára 2021, Okračna prokuratura – Chaskovo a Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, body 47 a 48.

Rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2021, Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body), C-439/19, EU:C:2021:504, body 132 a 133.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

Rozsudok Veľkej komory z 28. júna 2018, G.I.E.M. S.r.l. a i. v. Taliansko, sťažnosť č. 1828/06, body 211, 223 až 225 a 233.

Rozsudok z 12. mája 2015, Gogitidze a i. v. Gruzínsko, sťažnosť č. 36862/05, body 102 a 103.

Uvádzané medzinárodné právne predpisy

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd: články 6 a 7.

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

Latvijas Republikas Satversme (Ústava Lotyšskej republiky, ďalej len „Ústava“): článok 92 prvá veta, ktorý stanovuje, že každý môže brániť svoje práva a oprávnené záujmy na nestrannom súde.

Krimināllikums (Trestný zákon): § 70.¹⁰, § 70.¹¹ ods. 1 a § 70.¹³ ods. 1.

Kriminālprocesa likums (Trestný poriadok): § 380, § 626, § 627 ods. 1, 2, 3 a 4, § 628, § 629 ods. 2 a 6, § 630 ods. 1, 2 a 4 (odsek 4 tohto ustanovenia je účinný od 3. novembra 2022), § 631 ods. 1, 3 a 4 (odsek 4 tohto ustanovenia je účinný od 3. novembra 2022).

§ 631 ods. 3 Trestného poriadku (ďalej len „sporné ustanovenie“) stanovuje: „Po preskúmaní odvolania alebo sťažnosti môže súd zrušiť rozhodnutie rajona (pilsētas) tiesa [okresný (alebo mestský) súd prvého stupňa] a prijať rozhodnutie uvedené v § 630 tohto zákona. Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.“

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Sporné ustanovenie je obsiahnuté v kapitole 59 jedenástej hlavy Trestného poriadku, ktorá upravuje konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku. Podľa tejto právnej úpravy na účely náležitého rozhodnutia o majetkových

otázkach vzniknutých v prípravnej fáze trestného konania a v záujme hospodárnosti konania osoba zodpovedná za konanie môže vybrať zo spisu v trestnom konaní materiály týkajúce sa nezákonne získaného majetku a začať konanie o určení, či tento majetok pochádza z trestnej činnosti. V takom prípade osoba zodpovedná za konanie zašle tieto materiály súdu prvého stupňa, ktorý rozhodne, či bol majetok získaný nezákonne. Ak súd prvého stupňa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, rozhodne, ako sa s ním naloží, a prípadne nariadi jeho konfiškáciu. Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa možno podať odvolanie na apgabaltiesa (krajský súd). Sporné ustanovenie stanovuje, že krajský súd môže zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa a vydať rozhodnutie o nezákonne získanom majetku, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok.

- 2 Na základe piatich návrhov na určenie protiústavnosti, ktoré podali navrhovatelia na Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko; ďalej len „vnútroštátny súd“), bola tomuto súdu predložená otázka týkajúca sa súladu sporného ustanovenia s článkom 92 prvou vetou Ústavy. Navrhovatelia v konaní na Satversmes tiesa (Ústavný súd) sa domnievajú, že sporné ustanovenie nie je v súlade s článkom 92 prvou vetou Ústavy v spojení s článkom 47 Charty, článkom 8 ods. 1 a 6 smernice 2014/42 a článkom 4 rámcového rozhodnutia 2005/212.
- 3 Proti každému z navrhovateľov, ktorí podali návrh na Satversmes tiesa (Ústavný súd), sa začalo trestné konanie z dôvodu údajnej legalizácie príjmov z trestnej činnosti vo veľkom rozsahu, pričom tieto konania sa ešte nachádzajú vo vyšetrovacej fáze. V týchto trestných konaniach boli zaistené nehnuteľnosti, finančné prostriedky alebo finančné zdroje uvedených navrhovateľov. V každom z týchto konaní osoba zodpovedná za konanie vydala rozhodnutie o začatí konania týkajúceho sa nezákonne získaného majetku vo vzťahu k zaistenému majetku a postúpenia materiálov týkajúcich sa nezákonne získaného majetku súdu, ktorý vo veci konal.
- 4 Rozhodnutiami Ekonomisko lietu tiesa (Súd pre hospodárske záležitosti, Lotyšsko) sa v štyroch z týchto konaní konštatovalo, že majetok nebol získaný nezákonne, a konania týkajúce sa tohto majetku boli ukončené. Na základe námietok podaných prokurátorom proti týmto rozhodnutiam Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (trestný senát Krajského súdu Riga, Lotyšsko) vo všetkých veciach konštatoval, že nehnuteľnosti, finančné prostriedky a finančné aktíva boli získané nezákonne, a nariadil ich konfiškáciu.
- 5 V jednom z uvedených konaní Ekonomisko lietu tiesa (Súd pre hospodárske záležitosti) konštatoval, že časť finančných prostriedkov bola získaná nezákonne, a nariadil ich konfiškáciu a konanie vo vzťahu k druhej časti ukončil. Po preskúmaní odvolania, ktoré podala osoba zodpovedná za konanie proti časti rozhodnutia uvedeného súdu, ktorým sa konanie ukončilo, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (trestný senát Krajského súdu Riga) konštatoval, že finančné prostriedky boli získané nezákonne, a nariadil ich konfiškáciu.

- 6 V jednom z konaní týkajúcich sa vyššie uvedeného nezákonne získaného majetku teda bola časť majetku vyhlásená za príjem z trestnej činnosti podliehajúci konfiškácii už rozhodnutím súdu prvého stupňa, zatiaľ čo zvyšná časť bola vyhlásená za príjem z trestnej činnosti podliehajúci konfiškácii rozhodnutím krajského súdu. V ostatných konaniach však bol majetok vyhlásený za príjem z trestnej činnosti a skonfiškovaný len rozhodnutím krajského súdu. Podľa sporného ustanovenia proti uvedeným rozhodnutiam krajského súdu nie je prípustný opravný prostriedok.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Navrhovatelia v konaní na *Satversmes tiesa* (Ústavný súd) tvrdia, že sporné ustanovenie im bráni podať kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajského súdu. Uvádzajú, že nemôžu preto overiť, či uvedený súd pri vydávaní rozhodnutí, ktorými nariadil konfiškáciu majetku, dodržal procesné predpisy a správne uplatnil hmotnoprávne predpisy. Je to osobitne dôležité v prípadoch, v ktorých súd prvého stupňa ukončil konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku a rozhodnutie, ktorým sa konštatovalo, že majetok bol získaný nezákonne, a bola nariadená jeho konfiškácia, vydal výlučne krajský súd.
- 8 Navrhovatelia v konaní na *Satversmes tiesa* (Ústavný súd) sa domnievajú, že takisto je možné zabezpečiť, aby sa o majetkových otázkach, ktoré vzniknú v trestných konaniach, náležite rozhodlo a zároveň aby bola zabezpečená hospodárnosť konania, aj inými spôsobmi, napríklad určením súdu rozhodujúceho o kasačnom opravnom prostriedku v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku a stanovením lehôt na preskúmanie opravných prostriedkov, alebo obmedzením právomoci krajského súdu a stanovením, že tento súd môže potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa alebo ho zrušiť a vrátiť otázku nezákonnosti pôvodu majetku súdu prvého stupňa na opätovné preskúmanie. Podľa ich názoru nie je prípustné, aby zásada hospodárnosti konania mala prednosť pred inými zásadami. Okrem toho táto zásada nesmie neprimerane obmedzovať právo na spravodlivý proces.
- 9 Uvedení navrhovatelia sa domnievajú, že smernica 2014/42 sa na základe jej článku 4 ods. 2 uplatní na všetky konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku a že vlastníci tohto majetku majú právo na záruky stanovené v článku 8 tejto smernice. Záruka stanovená v článku 8 ods. 6 druhej vete smernice 2014/42, ktorý stanovuje účinnú možnosť napadnúť príkaz na konfiškáciu na súde, sa musí považovať za kogentnú požiadavku a musí byť zabezpečená v prípadoch, keď sa pristúpi ku konfiškácii majetku. Keďže majetok navrhovateľov v konaní na *Satversmes tiesa* (Ústavný súd) bol v podstate vyhlásený za príjem z trestnej činnosti a skonfiškovaný rozhodnutím krajského súdu, títo navrhovatelia sa domnievajú, že predmetné rozhodnutia treba považovať za „príkazy na konfiškáciu“ v zmysle smernice 2014/42.

- 10 Navrhovatelia v konaní na Satversmes tiesa (Ústavný súd) upozorňujú na skutočnosť, že konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku v Lotyšsku nemá civilný charakter, ale sa začína na základe súboru dôkazov, ktoré existujú v trestnej veci, pred rozhodnutím o tom, že došlo k spáchaniu trestného činu a že ho spáchala určitá osoba. V Lotyšsku je teda uplatnenie konfiškácie viazané na spáchanie trestného činu, keďže konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku je založené na dôkazoch, ktoré boli získané z hlavného trestného konania.
- 11 Inštitúcia, ktorá prijala sporné ustanovenia, teda Parlament, sa domnieva, že tieto ustanovenia sú v súlade s článkom 92 prvou vetou Ústavy.
- 12 Podľa názoru tejto inštitúcie, keďže konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku predstavuje výnimku zo spôsobu, akým sa rozhoduje o majetkových otázkach v hlavnom trestnom konaní, takéto konanie sa môže riadiť odlišnými pravidlami, ktorých účelom je rýchle a účinné dosiahnutie jeho cieľa. Režim zavedený sporným ustanovením je jedným z prostriedkov na dosiahnutie rýchleho a účinného rozhodovania o majetkových otázkach. Otázku, či bol majetok získaný nezákonne a môže byť predmetom konfiškácie, je totiž možné preskúmať v dvoch inštanciách, z ktorých každá musí nezávisle preskúmať pôvod majetku a zároveň posúdiť skutkové a právne otázky súvisiace s daným prípadom.
- 13 Uvedená inštitúcia navyše tvrdí, že ani z článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ani z článku 92 prvej vety Ústavy nevyplýva povinnosť ustanoviť súd rozhodujúci o kasačnom opravnom prostriedku pre konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku ani povinnosť zabezpečiť možnosť podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajských súdov, ktorými sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a môže byť skonfiškovaný. Podľa jej názoru má štát určitú mieru voľnej úvahy pri určovaní súdov a konaní o opravnom prostriedku v závislosti od typu prípadu. Otázka, či v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku má byť ustanovený súd rozhodujúci o kasačnom opravnom prostriedku, ktorý by sa obmedzil na skúmanie otázok týkajúcich sa správneho uplatňovania hmotných a procesných predpisov, teda nie je právnou otázkou, ale skôr otázkou účelnosti, o ktorej musí rozhodnúť zákonodarca.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 14 V judikatúre vnútroštátneho súdu sa uznáva, že pri určovaní obsahu vnútroštátnych právnych predpisov a ich uplatňovaní je potrebné prihliadať na právo Únie, ktoré posilňuje demokraciu, a výklad práva Únie podaný v judikatúre Súdneho dvora.
- 15 Sporné ustanovenie je súčasťou právnej úpravy, ktorá upravuje konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku. Z judikatúry vnútroštátneho súdu vyplýva, že v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku sa osobám, ktoré majú určitú súvislosť s týmto majetkom, zaručuje právo na spravodlivý proces, ktoré je zakotvené v článku 92 prvej vete Ústavy. Spravodlivý proces zahŕňa najmä dva

aspekty, a to „nestranný proces“ v tom zmysle, že vec preskúma nezávislý súdny orgán, a „spravodlivý proces“ v tom zmysle, že sa dodrží riadny postup v súlade so zásadami právneho štátu, v rámci ktorého sa vec preskúma. Spravodlivý proces v zmysle riadneho súdneho konania a v súlade so zásadami právneho štátu zahŕňa právo podať opravný prostriedok.

- 16 Vnútroštátny súd určil, že článok 92 prvá veta Ústavy neukladá štátu povinnosť ustanoviť právo podať kasačný opravný prostriedok proti súdnym rozhodnutiam vo všetkých kategóriách vecí. Štát však musí vytvoriť právny rámec a konanie o opravnom prostriedku proti súdnym rozhodnutiam, ktoré umožní jednotlivcom účinne chrániť svoje práva a oprávnené záujmy. Štát má tiež pozitívnu povinnosť zabezpečiť účinnú ochranu práv v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku vrátane toho, aby jednotlivci mali procesné záruky na ochranu vlastníckych práv.
- 17 Na to, aby vnútroštátny súd v prejednávanej veci mohol rozhodnúť, či je sporné ustanovenie v súlade s článkom 92 prvou vetou Ústavy, musí preskúmať, či toto ustanovenie zaručuje osobe, ktorá má určitú súvislosť s majetkom, účinnú možnosť brániť svoje vlastnícke právo. Je potrebné najmä posúdiť, či bol zákonodarca oprávnený prijať právny predpis, ktorý nestanovuje možnosť podať opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajského súdu, aj keď ide o prvé vydané rozhodnutia vo veci, ktorými sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a môže byť skonfiškovaný. Vzhľadom na to, že sporné ustanovenia sú súčasťou právnej úpravy, ktorá upravuje konania o konfiškácii príjmov z trestnej činnosti, pre toto posúdenie sú relevantné článok 47 Charty, smernica 2014/42 a rámcové rozhodnutie 2005/212.
- 18 Vnútroštátny súd sa domnieva, že trestné činy, ktoré sú predmetom trestných konaní, od ktorých sa oddeľia konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku, patria medzi trestné činy, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy uvedené v článku 3 smernice 2014/42, a preto patria do vecnej pôsobnosti tejto smernice. Okrem toho trestom stanoveným za tieto trestné činy je trest odňatia slobody na tri až dvanásť rokov.
- 19 Súdny dvor rozhodol, že smernica 2014/42 – tak ako rámcové rozhodnutie 2005/212, na ktoré táto smernica odkazuje – ukladá členským štátom povinnosť zaviesť spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa konfiškácie nástrojov a príjmov z trestnej činnosti s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie príkazov na konfiškáciu vydaných súdom v rámci trestného konania. Smernica 2014/42 neupravuje konfiškáciu nástrojov a príjmov pochádzajúcich z nezákonných činností, ktoré nariadi súd členského štátu v rámci konania, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov alebo ktoré priamo nenadväzuje na také zistenie. Takáto konfiškácia sa totiž vymyká z minimálnych pravidiel, ktoré táto smernica stanovuje v súlade s jej článkom 1 ods. 1, a jej právna úprava teda patrí do právomoci členských štátov uvedenej v odôvodnení 22 uvedenej smernice, a to stanoviť vo svojom vnútroštátnom práve širšie právomoci. Vnútroštátny súd preto musí posúdiť, či sa smernica 2014/42 – tak ako rámcové rozhodnutie 2005/212, na

ktoré táto smernica odkazuje – môže uplatniť na právny rámec, aký je súčasťou kapitoly 59 Trestného poriadku.

- 20 V prejednávanej veci sporné ustanovenie súvisí s konaním upraveným v kapitole 59 Trestného poriadku, v ktorom sa súdnym rozhodnutím konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne. To znamená, že rozhodnutie súdu sa prijíma v samostatnom konaní týkajúcom sa nezákonne získaného majetku ešte pred vydaním konečného rozsudku súdu v trestnej veci. Ide o samostatné a odlišné konanie, v ktorom sa súd obmedzuje na posúdenie jedinej otázky, ktorej sa táto vec týka: majetkovej otázky. V týchto konaniach sa nerozhoduje o tom, či trestný čin spáchala určitá osoba, ale rozhoduje sa o tom, či bol majetok získaný nezákonne alebo súvisí s trestným činom (konania *in rem*), a s konečnou platnosťou sa rozhoduje o majetkových otázkach. Ak prípravná fáza trestného konania zahŕňa konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku a v rámci tohto konania súd konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, súd v hlavnom trestnom konaní už nerozhoduje o tom, ako sa s týmto majetkom naloží. V konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku sa neposudzuje to, či trestný čin spáchala určitá osoba, a tieto konania nie sú založené na odsúdení.
- 21 Preto by sa smernica 2014/42 – tak ako rámcové rozhodnutie 2005/212, na ktoré táto smernica odkazuje – mohla vykladať v tom zmysle, že sa neuplatní na právny rámec obsiahnutý v kapitole 59 Trestného poriadku, keďže súdnym rozhodnutím sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, pred tým, ako sa rozhodlo, že došlo k spáchaniu trestného činu a že ho spáchala určitá osoba.
- 22 Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní otázky, či je konfiškácia bez odsúdenia v trestnom konaní rovnocenná trestu v zmysle článku 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konštatoval, že východiskom pri takom posudzovaní je, či sa konfiškácia uloží po vydaní rozhodnutia, ktorým sa určí, že osoba spáchala trestný čin. Pri tomto posudzovaní sa však zohľadňujú aj iné faktory, ako je charakter a účel konania a rozsah konfiškácie, ako aj povaha tohto konania, ako je vymedzené vo vnútroštátnych právnych predpisoch, a pravidlá jeho uplatňovania.
- 23 Podľa lotyšskej právnej úpravy sa v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku od prešetrovanej trestnej veci týkajúcej sa trestného činu oddelia materiály, ktoré odôvodňujú súvislosť majetku s trestným činom alebo konštatovanie, že majetok pochádza z trestnej činnosti. V takomto oddelenom konaní sa však závery týkajúce sa súvislosti majetku s trestným činom alebo konštatovania, že majetok pochádza z trestnej činnosti, zakladajú okrem iného na materiáloch zo spisu v trestnej veci zhromaždených v hlavnom trestnom konaní týkajúcom sa rozhodnutia o tom, že došlo k spáchaniu trestného činu a že ho spáchala určitá osoba.
- 24 Článok 4 ods. 2 smernice 2014/42 stanovuje, že za určitých okolností sa táto smernica uplatní aj v prípadoch, keď sa začalo trestné konanie vo veci trestného

činu, ale nedošlo k odsúdeniu v trestnom konaní. Neexistuje judikatúra Súdneho dvora Európskej únie týkajúca sa tohto ustanovenia.

- 25 Z tohto ustanovenia v spojení s článkom 2 ods. 4 smernice 2014/42 by bolo možné vyvodit', že smernica 2014/42 sa za určitých okolností uplatní aj na konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti bez odsúdenia v trestnom konaní. Znenie článku 4 ods. 2 smernice 2014/42 by navyše tiež mohlo svedčiť najmä o tom, že dôvody, pre ktoré nemožno vykonať konfiškáciu, uvedené v tomto ustanovení nie sú taxatívne.
- 26 V prejednávanej veci by teda výklad smernice 2014/42 a rámcového rozhodnutia 2005/212 mohol viesť k odlišným záverom, pokiaľ ide o otázku, či posudzované osobitné konanie o konfiškácii patrí do právomoci členských štátov uvedenej v odôvodnení 22 smernice 2014/42, a či sa v dôsledku toho uvedené normatívne akty neuplatnia na také konanie.
- 27 Hoci Súdny dvor viackrát podal výklad článku 4 ods. 1 smernice 2014/42 a článku 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2005/212, a to aj v súvislosti s vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré stanovujú konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti bez odsúdenia v trestnom konaní, žiadny z týchto právnych aktov doteraz nebol vyložený v súvislosti s konaním o konfiškácii nezákonne získaného majetku upraveným vo vnútroštátnom práve, ktoré sa nevedie v rámci civilného konania a ktoré sa začína na základe súboru dôkazov, ktoré existujú v trestnom konaní, pred tým, ako sa rozhodne, že došlo k spáchaniu trestného činu a že ho spáchala určitá osoba. Ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, správny výklad a správne uplatňovanie smernice 2014/42 a rámcového rozhodnutia 2005/212 vzhľadom na ich cieľ, ktorým je zdokonaľiť konfiškáciu majetku v trestných veciach na území Európskej únie, nie sú za daných právnych a skutkových okolností natoľko zrejmé, že by nenechávali priestor na akékoľvek dôvodné pochybnosti, pokiaľ ide o pôsobnosť uvedených normatívnych aktov.
- 28 Ak právna úprava týkajúca sa konfiškácie nezákonne získaného majetku obsiahnutá v kapitole 59 Trestného poriadku patrí do pôsobnosti smernice 2014/42 a rámcového rozhodnutia 2005/212, na ktoré táto smernica odkazuje, členské štáty sú povinné prijať potrebné opatrenia, ktorými osobám dotknutým opatreniami stanovenými v tejto smernici na účely ochrany ich práv zaistia právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces.
- 29 Odôvodnenie 38 smernice 2014/42 stanovuje, že táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané v Charte a mala by sa vykonávať v súlade s týmito právami a zásadami. Článok 47 prvý odsek Charty zasa stanovuje, že každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Základné práva zakotvené v článku 47 Charty sú potvrdené v samotnej smernici 2014/42, najmä v jej článku 8 ods. 6 druhej vete, ktorý stanovuje, že členské štáty zaistia osobe, proti ktorej bola nariadená konfiškácia, účinnú možnosť napadnúť príkaz na konfiškáciu na súde.

- 30 Podľa lotyšskej právnej úpravy v konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku môže súd prvého stupňa rozhodnúť o ukončení takeého konania, ak dospeje k záveru, že súbor predložených dôkazov nepostačuje na preukázanie, že majetok súvisí s trestným činom, alebo na to, aby bolo možné opodstatnene sa domnievať, že majetok pravdepodobne pochádza z trestnej činnosti.
- 31 Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa možno podať odvolanie na krajskom súde, ktorý môže: 1. potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa; 2. zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a je možné ho skonfiškovať, a ukončiť konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku, alebo 3. zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým sa ukončilo konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku, a konštatovať, že majetok bol získaný nezákonne a že je možné ho skonfiškovať. Proti rozhodnutiu krajského súdu nie je prípustný opravný prostriedok.
- 32 V Lotyšsku je teda možné preskúmať konania týkajúce sa nezákonne získaného majetku v dvoch súdnych inštanciách a neexistuje možnosť podať kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajského súdu. Aj keď súd prvého stupňa ukončil konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku, lebo sa domnieval, že nebolo preukázané, že tento majetok pochádza z trestnej činnosti, krajský súd môže konštatovať, že majetok bol získaný nezákonne, a nariadiť jeho konfiškáciu.
- 33 Ustanovenia smernice 2014/42 nestanovujú osobitnú právnu úpravu týkajúcu sa situácie, o ktorú ide prejednávanej veci, teda prípadov, v ktorých súd prvého stupňa vydal rozhodnutie o ukončení konania týkajúceho sa nezákonne získaného majetku, ale toto rozhodnutie zruší krajský súd, ktorý vydá rozhodnutie, ktorým konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne, a nariadi jeho konfiškáciu. V prejednávanej veci je preto potrebné určiť, ako sa má vykladať pojem „príkaz na konfiškáciu“ uvedený v článku 8 ods. 6 druhej vete smernice 2014/42.
- 34 Na jednej strane by bolo možné tvrdiť, že článok 8 ods. 6 druhá veta smernice 2014/42 vyžaduje, aby osoba, ktorej majetok bol skonfiškovaný, mala právo napadnúť toto rozhodnutie aspoň na jednom súde bez ohľadu na to, či bolo vydané rozhodnutie, ktorým sa konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku ukončilo, alebo rozhodnutie, ktorým sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a nariaďuje sa jeho konfiškácia. Takýto výklad by viedol k záveru, že sporné ustanovenie už zaručuje právo navrhovateľov v konaní na Satversmes tiesa (Ústavný súd) napadnúť príkaz na konfiškáciu na súde, a teda ich právo na účinný opravný prostriedok.
- 35 Na druhej strane článok 8 ods. 6 druhá veta smernice 2014/42 sa môže vykladať v tom zmysle, že osobe musí byť zaručená možnosť podať opravný prostriedok proti príkazu na konfiškáciu, ktorý viedol ku konečnému odňatiu majetku. V článku 2 bode 4 smernice 2014/42 je konkrétne pojem „konfiškácia“ vymedzený ako konečné odňatie majetku. Definícia slova „konfiškácia“ obsiahnutá v iných aktoch Európskej Únie týkajúcich sa konfiškácie majetku je

tiež podobná definícií obsiahnutej v článku 2 bode 4 smernice 2014/42. Napríklad v článku 2 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu sa stanovuje, že „príkaz na konfiškáciu“ je konečný trest alebo opatrenie uložené súdom po konaní v súvislosti s trestným činom, ktorého dôsledkom je konečné odňatie majetku fyzickej alebo právnickej osobe. Podobne článok 1 štvrtá zarážka rámcového rozhodnutia 2005/212 stanovuje, že „konfiškácia“ znamená trest alebo opatrenie, ktoré je nariadené súdom v konaní o trestnom čine alebo trestných činoch a ktoré v konečnom dôsledku znamená odňatie vlastníctva.

- 36 Podľa tohto výkladu článku 8 ods. 6 druhej vety smernice 2014/42 by bolo možné dospieť k záveru, že pojem „príkaz na konfiškáciu“ sa obmedzuje na rozhodnutie súdu, na základe ktorého došlo ku konečnému odňatiu majetku. Súdne rozhodnutie, ktorým sa ukončí konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku, hoci existuje možnosť, aby majetok bol skonfiškovaný, však nemožno považovať za „príkaz na konfiškáciu“ v zmysle článku 8 ods. 6 druhej vety smernice 2014/42. Preto by sa za „príkaz na konfiškáciu“ v zmysle tohto ustanovenia práva Únie v prejednávanej veci malo považovať len rozhodnutie krajského súdu, ktorým sa konštatuje, že majetok navrhovateľov v konaní na Satvermes tiesa (Ústavný súd) bol získaný nezákonne, a ktorým sa nariaďuje jeho konfiškácia, proti ktorému podľa sporného ustanovenia nie je prípustný opravný prostriedok.
- 37 Preto by vzhľadom na situáciu, ktorú treba posúdiť v tejto veci, bolo možné dospieť k odlišným záverom, pokiaľ ide o výklad článku 8 ods. 6 druhej vety smernice 2014/42. Súdny dvor už skôr objasnil, ako sa má vykladať pojem „konfiškácia“ v zmysle článku 2 bodu 4 smernice 2014/42, ale nevyjadril sa k tomu, ako sa má vykladať pojem „príkaz na konfiškáciu“, ktorý je uvedený v článku 8 ods. 6 druhej vete smernice 2014/42. Na rozhodnutie prejednávanej veci je preto potrebné objasniť obsah pojmu „príkaz na konfiškáciu“, ktorý je uvedený v článku 8 ods. 6 druhej vete smernice 2014/42, teda či sa má vychádzať z toho, že príkazom na konfiškáciu je len rozhodnutie, ktorým sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a že je možné ho skonfiškovať, alebo aj rozhodnutie, ktorým súd ukončí konanie týkajúce sa nezákonne získaného majetku.
- 38 Existujú preto pochybnosti o tom, či v prípade, že ustanovenie, o ktoré ide v prejednávanej veci, patrí do pôsobnosti uvedenej právnej úpravy Európskej Únie, vnútroštátna právna úprava, ktorá v záujme rýchleho a účinného rozhodovania o majetkových otázkach nestanovuje právo osoby, ktorá má určitú súvislosť s majetkom, napadnúť rozhodnutie krajského súdu, hoci v danej veci je toto rozhodnutie prvým rozhodnutím, ktorým sa konštatuje, že majetok bol získaný nezákonne a že je možná jeho konfiškácia, a súd prvého stupňa v tejto veci rozhodol o ukončení konania týkajúceho sa nezákonne získaného majetku, je v súlade s právom na účinný prostriedok nápravy zakotveným v článku 47 Charty a so zárukou stanovenou v článku 8 ods. 6 smernice 2014/42, ktorý stanovuje [že sa musí zaistiť] účinná možnosť napadnúť príkaz na konfiškáciu na súde.

- 39 Vnútroštátny súd tiež žiada Súdny dvor, aby odpovedal na otázku, dokedy možno zachovať právne účinky sporného ustanovenia.
- 40 Podľa § 32 ods. 1 Satversmes tiesas likums (zákon o ústavnom súde) je rozsudok vnútroštátneho súdu právoplatný a vykonateľný hneď po jeho vyhlásení. V súlade s § 31 bodom 11 zákona o ústavnom súde však vnútroštátny súd môže vo svojom rozsudku uviesť okamih, v ktorom sporné ustanovenie stratí účinnosť. S cieľom určiť konkrétny okamih, v ktorom sporné ustanovenie stratí účinnosť, vnútroštátny súd posúdi, či existujú dôvody, pre ktoré by sporné ustanovenie malo byť vyhlásené za neplatné so spätnou účinnosťou. Okrem toho, ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že zákonodarca potrebuje čas na prijatie novej právnej úpravy, môže určiť, že sporné ustanovenie prestane byť účinné od budúceho dátumu. Pri rozhodovaní o tom, kedy sporné ustanovenie prestane byť účinné, je potrebné zvážiť jednak zásadu právnej istoty a jednak základné práva určitých osôb.
- 41 Súdny dvor rozhodol, že môže iba úplne výnimočne prostredníctvom uplatnenia všeobecnej zásady právnej istoty, ktorá je vlastná právnemu poriadku Únie, pristúpiť k obmedzeniu možnosti akejkoľvek dotknutej osoby dovoľávať sa ustanovenia, ktoré vyložil, aby sa spochybnili právne vzťahy, ktoré vznikli v dobrej viere. Také obmedzenie možno pripustiť iba v samotnom rozsudku, ktorým sa rozhoduje o požadovanom výklade.
- 42 Vnútroštátny súd sa domnieva, že v tejto veci je potrebné vziať do úvahy, že konfiškácia nezákonne získaného majetku sa vykonáva na účely ochrany dôležitého verejného záujmu a jej účelom je ochrana zásady právneho štátu.
- 43 Právna úprava, ktorá umožňuje, aby osoba zodpovedná za konanie vybrala zo spisu v trestnom konaní materiály týkajúce sa nezákonne získaného majetku a začala konanie týkajúce sa tohto majetku v záujme včasného rozhodnutia o majetkových otázkach vzniknutých vo vyšetrovacej fáze trestného konania a hospodárnosti konania, je účinná od 1. októbra 2005. Sporné ustanovenie je zase účinné od 1. júla 2009. Konečné rozhodnutie vnútroštátneho súdu v spore vo veci samej by preto ovplyvnilo mnohé právne vzťahy. V prípade konfiškácie nezákonne získaného majetku sa príslušné finančné prostriedky prevedú do štátneho rozpočtu. Sporné ustanovenie je teda úzko prepojené so štátnym rozpočtom a jeho zrušenie v minulosti by mohlo mať nepriaznivé dôsledky pre stabilitu štátneho rozpočtu a narušiť právnu istotu.
- 44 Právna stabilita je jednou z podstatných zložiek zásady právnej istoty, ktorá okrem iného vyžaduje nielen to, aby súdne konanie bolo upravené v právnych predpisoch, ale aj ukončenie tohto konania, ktoré je z právneho hľadiska trvalé. Sporné ustanovenie sa považuje za zákonné a štátne orgány ho uplatňujú vo všetkých konaniach týkajúcich sa nezákonne získaného majetku.
- 45 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné určiť, či v prípade, ak sa konštatuje, že sporné ustanovenie nespĺňa požiadavky článku 92 prvej vety Ústavy, Charty,

smernice 2014/42 a rámcového rozhodnutia 2005/212, zásada právnej istoty a zásada prednosti práva Únie sa majú vykladať v tom zmysle, že z okolností prípadu vyplývajú úvahy, podľa ktorých by sporné ustanovenie mohlo byť uplatniteľné a dočasne by mohli byť zachované jeho právne účinky až do okamihu, ktorý určí vnútroštátny súd vo svojom rozhodnutí a v ktorom by toto napadnuté ustanovenie prestalo byť účinné.

PRACOVNÝ DOKUMENT